

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 576 sahifa,
2-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatrovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamisheva	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностраных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida)	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку.....	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	
Davolanish ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga tibbiy-psixologik yondashuvlar	458
Po'latxo'jayeva Malika Rustamovna	
Equal Voice in the Classroom: A Gender-Based Approach	463
Gafurova Nodira Ravshanovna	

Matematik tafakkur kompetensiyalarini rivojlantirishda singapur ta'lim modelining innovatsion pedagogik yondashuvlari.....	468
<i>Sanobar Ibragimovna Kenjayeva</i>	
Boshlang'ich sinf mikrodars ishlanmasining texnologik xaritasini yaratish usullari.....	475
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	479
<i>Sodiqova Gulbahor G'ofurjon qizi, Abduvohidova Rayhona Nuriddin qizi</i>	
6–7 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda mantiqiy fikrlashga o'rgatishning ahamiyati	484
<i>Sultonova Sitara Zarif qizi</i>	
Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish.....	488
<i>Gulamov Shavkat Maxmudovich</i>	
Kognitiv yuk nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'quv jarayonini optimallashtirish	492
<i>G'ulomova Moxinur Inomjon qizi</i>	
Muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillar	497
<i>Putatova Odinaxon Xamidovna</i>	
Tarbiyaviy ishlarni tashkil etish pedagogik muammo sifatida	501
<i>Qulmatova Xurshida Abdurahmonovna</i>	
O'quvchilarga algebrani o'qitishning dolzarb masalalari.....	504
<i>Qodirova B., Ibragimov N.</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish masalalari	509
<i>Axmadjanova Moxiyat Sadriyevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning elektron ta'lim resurslari va innovatsion dasturlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish.....	513
<i>Sultansaidova Mushtariy Abzalxanovna</i>	
Jo'rg Oruell asarlarida davr va shaxs fojiasi	516
<i>Xatamova Kumush Javxar qizi</i>	
“Tabiiy fanlar” fanini o'qitish texnologiyasini STEAM yondashuvi asosida tuzish metodikasi	519
<i>Imankulov Nurbek Tursunkul o'g'li, Ashirov Shamshidin Annazarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyatiga samarali ta'sir etuvchi irodaviy sifatlar	525
<i>Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida texnik ijodkorlikni shakllantirishning mazmuni va metodikasi	528
<i>Xudaykulova Saida Zakirovna</i>	
Aqli zaiflik va autizm spektri buzilishining klinik-pedagogik farqlari	533
<i>Zakirova Fozilaxon Zafarjon qizi</i>	
STEAM yondashuvi asosida kreativ fikrlashni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	538
<i>Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li</i>	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	540
<i>Ibragimova Shoira Normuminovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar ota-onalarini logopedik korreksion ishiga jalb etish	543
<i>Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Abdullayeva Gulzoda Abdurazzoq qizi</i>	
Rus tili darslarining samaradorligini oshirishda nutqiy kompetensiyani shakllantirishning ilmiy-metodik asoslari.....	546
<i>Jurayeva Nilufar Shovkat qizi</i>	
Autizm spektridagi bolalarda nutqni rivojlantirish uchun sensor integratsiya usullarining ta'sirini o'rganish.....	549
<i>Mo'minova Gulnora Qurvonali qizi</i>	
Yosh taekvondochilarni maxsus mashqlar yordamida kyorugi texnikasini rivojlantirish	552
<i>Sheraliyev Sarvarbek Soxibjon o'g'li</i>	
“Motivatsion yondashuv” hamda “kreativ fikrlash” tushunchalarining mazmun va mohiyati	556
<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning muloqot madaniyatini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning o'rni	559
<i>Umarova Feruzabonu Bobir qizi</i>	

Ta'lim falsafasining ijtimoiy-madaniy evolyutsiyasi	562
Uzakova Zahroxon Muhammad Zarif qizi	
Fizika ta'limida ijodiy tafakkurni shakllantirishning innovatsion modeli: muammoli ta'lim va interfaol metodlar asosida kompetensiyaviy yondashuv	565
Yusupov Kodirjan Batirovich	
Игровые проекты как средство обучения предложениям английского языка.....	569
Нуратдинова Наргиза Бахтияровна	
Формирование межкультурной коммуникативной компетенции через изучение речевого этикета в цифровой среде (мессенджеры и социальные сети)	572
Юсупова Сохила Сайфиевна	

MULOQOT MADANIYATI VA LIDERLIK KO'NIKMALARINING SHAKLLANISHIDAGI PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK OMILLAR

Pulatova Odinaxon Xamidovna

“University of economics and pedagogy” NOTM
“Ijtimoiy-gumanitar fanlar” kafedrasini mudiri, dotsent

Annotatsiya: Mazkur maqolada muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishiga ta'sir etuvchi psixologik-pedagogik omillar tahlil qilinadi. Tadqiqotda shaxs rivojlanishida kommunikativ kompetensiya hamda liderlik fazilatlarining o'rni, ularni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari va ta'lim jarayonida muloqot madaniyatini rivojlantirish masalalari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, pedagogik jarayonda samarali muloqotni tashkil etish, talabalarda liderlik sifatlarini rivojlantirish hamda ularni ijtimoiy faoliyatga tayyorlashning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Tadqiqot natijalari muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarini rivojlantirish shaxsning ijtimoiy faolligi, jamoada ishlash qobiliyati hamda kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: muloqot madaniyati, liderlik ko'nikmalari, kommunikativ kompetensiya, pedagogik jarayon, shaxs rivojlaniishi, pedagogik omillar, psixologik omillar.

Abstract: This article analyzes the psychological and pedagogical factors influencing the formation of communication culture and leadership skills. The study examines the role of communicative competence and leadership qualities in personality development, as well as the pedagogical conditions necessary for their effective formation. Particular attention is given to the development of communication culture in the educational process and the enhancement of leadership qualities among students. The theoretical and practical aspects of organizing effective communication in the pedagogical process and preparing students for active social participation are also discussed. The findings indicate that communication culture and leadership skills play an important role in developing social activity, teamwork abilities, and professional competencies.

Key words: communication culture, leadership skills, communicative competence, pedagogical process, personality development, psychological factors.

Аннотация: В данной статье рассматриваются психолого-педагогические факторы формирования культуры общения и лидерских навыков. Анализируется роль коммуникативной компетентности и лидерских качеств в развитии личности, а также педагогические условия их формирования в образовательном процессе. Особое внимание уделяется развитию культуры общения и лидерских качеств у студентов, а также вопросам организации эффективного общения в педагогическом процессе и подготовки обучающихся к активной социальной деятельности. Результаты исследования показывают, что культура общения и лидерские навыки являются важными факторами формирования социальной активности личности, способности работать в коллективе и профессиональных компетенций.

Ключевые слова: культура общения, лидерские навыки, коммуникативная компетентность, педагогический процесс, развитие личности, психолого-педагогические факторы.

KIRISH

Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti sharoitida shaxsning kommunikativ kompetensiyasi va liderlik fazilatlarini rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ta'lim tizimida nafaqat bilim berish, balki talabalarda samarali muloqot qilish, jamoa bilan ishlash va ijtimoiy faollik ko'rsatish ko'nikmalarini shakllantirish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki “muloqot madaniyati shaxsning ijtimoiy munosabatlarda samarali faoliyat yuritishida muhim omil hisoblanadi” [2, 18–21-b.]. Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ta'lim jarayonida kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish shaxsning ijtimoiy moslashuvchanligini oshiradi hamda liderlik sifatlarini shakllantirishga xizmat qiladi [5, 42–46-b.].

Shu bilan birga, ta'lim muassasalarida muloqot madaniyatini rivojlantirish jarayonida qator muammolar ham mavjud. Jumladan, talabalarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasining yetarli

darajada takomillashmaganligi, ta'lim jarayonida interaktiv metodlardan yetarli darajada foydalanilmayotgani muhim muammolar qatoriga kiradi [7, 61–64-b.].

Shuningdek, tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, liderlik ko'nikmalari ko'pincha tabiiy qobiliyat sifatida talqin qilinadi, ammo pedagogik jarayonda maqsadli ta'lim va tarbiya orqali ham shakllantirilishi mumkin [3, 55–60-b.].

Tadqiqotning maqsadi muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillarni tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat: muloqot madaniyati tushunchasining pedagogik mohiyatini aniqlash; liderlik ko'nikmalarining shakllanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillarni tahlil qilish; ta'lim jarayonida kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlarini aniqlash.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishi muammosi pedagogika va pedagogik psixologiya fanlarida keng o'rganilgan masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur muammo shaxsning ijtimoiy faoliyati, kommunikativ kompetensiyasi, boshqaruv qobiliyatlari hamda shaxslararo munosabatlar tizimi bilan bevosita bog'liq holda tadqiq etiladi. Zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda liderlik shaxsning guruh faoliyatiga ta'sir ko'rsatish, maqsadlarni belgilash va boshqalarni umumiy faoliyatga safarbar etish qobiliyati sifatida talqin qilinadi.

Liderlik fenomeni dastlab xorijiy psixologiya doirasida keng tadqiq etilgan. Xususan, M. Weber, E. Bogardus, R. Stogdill kabi olimlar liderlikni shaxsiy sifatlar nazariyasi asosida izohlab, lider shaxsning individual xususiyatlari va ijtimoiy ta'sir kuchi bilan ajralib turishini ta'kidlaydilar. Ularning fikriga ko'ra, liderlik jarayoni guruh faoliyatini muvofiqlashtirish va ijtimoiy ta'sir o'tkazish bilan bog'liq bo'lib, unda kommunikativ qobiliyatlar muhim o'rin tutadi.

G'arb psixologiyasida liderlikni tushuntirishda bir qator nazariy yondashuvlar shakllangan. Jumladan, shaxsiy sifatlar nazariyasi, situatsion yondashuv, motivatsion nazariya hamda ijtimoiy almashinuv nazariyalari mavjud. Masalan, motivatsion nazariya vakillari R. Mitchell va S. Evans liderlik samaradorligini liderning guruh a'zolarining motivatsiyasiga ta'sir ko'rsatish qobiliyati bilan bog'laydilar. Bu yondashuv muloqot madaniyatining liderlik faoliyatidagi muhim psixologik omil ekanligini ko'rsatadi.

Mahalliy va rus psixologiya maktabi vakillari ham liderlik muammosini chuqur o'rganganlar. L. S. Vygotskiy, A. N. Leontyev, S. L. Rubinshteyn kabi olimlar shaxs rivojlanishini faoliyat jarayoni bilan bog'lab, kommunikativ faoliyat shaxs kamolotining muhim omili ekanligini ta'kidlaganlar. Ayniqsa, A. N. Leontyevning faoliyat nazariyasiga ko'ra, "shaxsning liderlik qobiliyatlari ijtimoiy faoliyat jarayonida shakllanadi va rivojlanadi" [10].

Liderlik sifatlarini rivojlantirish masalasi pedagogik ta'lim tizimida ham alohida o'rganilgan. Davletova A. I. o'z tadqiqotida pedagogika oliy ta'lim muassasalarida talabalarning liderlik sifatlarini rivojlantirish uchun psixologik-pedagogik shart-sharoitlarni yaratish zarurligini ta'kidlaydi. Tadqiqotda liderlik sifatlarini shakllantirish jarayoni pedagogik jarayonning ajralmas qismi sifatida qaralib, bu jarayonda kommunikativ va tashkiliy qobiliyatlarning muhim o'rin tutishi asoslab berilgan [11].

Shuningdek, Morozov I. E. tadqiqotlarida talabalarda liderlik sifatlarini rivojlantirish jarayonida kommunikativ, axloqiy, ijodiy va kasbiy sifatlar o'zaro uyg'un holda shakllanishi zarurligi ko'rsatib berilgan. U lider shaxsining psixologik portreti kommunikativlik, mas'uliyat, tashabbuskorlik hamda boshqalarni o'z ortidan ergashtira olish kabi sifatlar majmuasi bilan belgilanadi [12].

O'zbek pedagogika fanida ham muloqot madaniyati va shaxslararo munosabatlar masalasi muhim ilmiy yo'nalishlardan biri sifatida o'rganilgan. K. Hoshimov, Sh. Qurbonov, B. Qodirov, O. Musurmonova, B. Xodjayev kabi olimlarning ilmiy ishlarida pedagogik muloqot, shaxslararo munosabatlar, pedagogik madaniyat hamda kommunikativ kompetensiya masalalari yoritilgan. Ularning tadqiqotlarida pedagog shaxsining muloqot madaniyati ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini belgilovchi muhim omil sifatida baholanadi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishi murakkab psixologik-pedagogik jarayon bo'lib, u shaxsning kommunikativ kompetensiyasi, ijtimoiy faoliyati, motivatsiyasi va qadriyatlar tizimi bilan chambarchas bog'liqdir. Biroq mazkur jarayonni pedagogik ta'lim tizimi sharoitida kompleks tarzda o'rganish, ayniqsa muloqot madaniyatining liderlik ko'nikmalarini shakllantirishdagi o'zni masalasi hali ham dolzarb ilmiy muammolardan biri bo'lib qolmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillarni aniqlash maqsadida nazariy va empirik metodlar majmuasidan foydalanildi.

Nazariy metodlar sifatida ilmiy-pedagogik va psixologik adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy-tahliliy yondashuv, tizimli tahlil, umumlashtirish hamda modellashirish metodlari qo'llanildi. Ushbu metodlar orqali muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining nazariy asoslari o'rganildi hamda ularning shakllanishiga ta'sir etuvchi psixologik-pedagogik omillar tizimi aniqlashtirildi.

Empirik metodlar sifatida pedagogik kuzatish, anketa-so'rov, suhbat, diagnostik testlar hamda tajriba-sinov ishlari qo'llanildi. Tadqiqot jarayonida talabalarning kommunikativ qobiliyatlari, tashkiliy va liderlik ko'nikmalari darajasi o'rganilib, ularning rivojlanishiga ta'sir etuvchi pedagogik omillar aniqlashtirildi. Shuningdek, shaxsning kommunikativlik darajasi, tashabbuskorligi hamda guruh bilan ishlash qobiliyatini aniqlashga qaratilgan diagnostik metodikalardan foydalanildi.

Olingan empirik ma'lumotlar matematik-statistik tahlil metodlari yordamida qayta ishlanib, natijalarning ishonchlilik darajasi aniqlashtirildi. Tadqiqot natijalari asosida muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik shart-sharoitlar hamda metodik tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishiga ta'sir etuvchi psixologik-pedagogik omillarni aniqlash maqsadida oliy ta'lim muassasasi talabalari o'rtasida tajriba-sinov ishlari olib borildi. Tadqiqotda talabalar o'rtasidagi kommunikativ kompetensiya darajasi, tashabbuskorlik, guruhni boshqarish qobiliyati hamda ijtimoiy faollik ko'rsatkichlari o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, muloqot madaniyati yuqori darajada shakllangan talabalar guruh faoliyatida faolroq ishtirok etadi hamda boshqalarni tashkil etish va yetakchilik qilish qobiliyatiga ega bo'ladi.

Tadqiqotning dastlabki bosqichida talabalar o'rtasida muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining mavjud darajasi aniqlashtirildi. Diagnostika natijalari quyidagi jadvalda aks ettirilgan.

1-jadval: Talabalarda muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining boshlang'ich darajasi

Ko'rsatkichlar	Yuqori daraja (%)	O'rta daraja (%)	Past daraja (%)
Muloqot madaniyati	28	46	26
Liderlik ko'nikmalari	24	49	27
Tashkiliy qobiliyat	26	44	30
Ijtimoiy faollik	30	42	28

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, talabalar orasida muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining o'rta darajasi ustunlik qiladi. Shu bilan birga, ayrim talabalarda ushbu ko'nikmalar yetarli darajada shakllanmaganligi ham kuzatildi. Bu holat pedagogik jarayonda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan maxsus metod va texnologiyalarni qo'llash zarurligini ko'rsatadi. Tajriba-sinov jarayonida talabalar bilan interaktiv metodlar, rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlar, guruhli muhokamalar va trening mashg'ulotlari tashkil etildi. Ushbu mashg'ulotlar orqali talabalar o'rtasida samarali muloqot qilish, fikr almashish, bahs-munozaralarda qatnashish hamda guruh faoliyatini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga e'tibor qaratildi. Tajriba yakunida talabalar o'rtasida qayta diagnostika o'tkazildi va natijalar quyidagi jadvalda aks ettirildi.

2-jadval: Tajriba yakunida muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalaridagi o'zgarishlar

Ko'rsatkichlar	Yuqori daraja (%)	O'rta daraja (%)	Past daraja (%)
Muloqot madaniyati	45	41	14
Liderlik ko'nikmalari	42	43	15
Tashkiliy qobiliyat	40	45	15
Ijtimoiy faollik	47	39	14

Natijalar shuni ko'rsatdiki, tajriba-sinov ishlari davomida talabalar o'rtasida muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining rivojlanishida sezilarli ijobiy o'zgarishlar kuzatildi. Yuqori darajadagi ko'rsatkichlar sezilarli darajada oshgan bo'lsa, past darajadagi ko'rsatkichlarning kamayganligi aniqlandi. Natijalar tahlili shuni ko'rsatadiki, muloqot madaniyati liderlik ko'nikmalarining shakllanishida muhim psixologik-pedagogik omil hisoblanadi. Samarali muloqot jarayoni orqali talabalarda o'z fikrini erkin ifoda etish, boshqalarni tinglash, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish va jamoani boshqarish qobiliyatlari rivojlanadi. Shu sababli ta'lim jarayonida kommunikativ faoliyatni rivojlantirishga qaratilgan interaktiv pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishi shaxs rivojlanishining muhim tarkibiy qismi bo'lib, u psixologik va pedagogik omillarning o'zaro ta'siri asosida rivojlanadi. Zamonaviy ta'lim tizimida talabalarining kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish ularning ijtimoiy faolligi, tashabbuskorligi va yetakchilik qobiliyatlarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot davomida muloqot madaniyati talabalar shaxsiy rivojlanishining asosiy omillaridan biri ekanligi aniqlandi. Samarali muloqot jarayoni talabalarda o'z fikrini erkin ifoda etish, boshqalarni tushunish, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish hamda jamoa faoliyatini muvofiqlashtirish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa, o'z navbatida, liderlik sifatlarining shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari ta'lim jarayonida interaktiv pedagogik metodlar, trening mashg'ulotlari, guruhviy muhokamalar va muammoli vaziyatlar asosida tashkil etilgan faoliyat talabalar o'rtasida muloqot madaniyati hamda liderlik ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali ekanligini ko'rsatdi.

Shunday qilib, muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishi talabalarining shaxsiy va kasbiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Ushbu jarayonni samarali tashkil etish uchun ta'lim muassasalarida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik shart-sharoitlarni yaratish, innovatsion metod va texnologiyalardan foydalanish hamda talabalarining ijtimoiy faolligini qo'llab-quvvatlash zarur hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. – T.: O'qituvchi, 1992. – B.160.
2. Hoshimov K., Nishonova S. Pedagogika tarixi. – T.: O'qituvchi, 2001. – B.304.
3. Musurmonova O. Tarbiya texnologiyalari. – T.: Nizomiy nomidagi TDPU nashriyoti, 2015. – B.256.
4. Xodjayev B.X. Pedagogik aksiologiya. – T.: "Fan va texnologiya", 2012. – B.168.
5. Qurbonov Sh., Seytxalilov E. Ta'lim sifatini boshqarish. – T.: Turon-Iqbol, 2006. – B.240.
6. Qodirov B. Tarbiya nazariyasi. – T.: Fan, 2010. – B.220.
7. Ishmuhamedov R., Yuldashev M. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. – T.: Fan va texnologiya, 2013. – B.208.
8. Мудрик А.В. Социализация человека: учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр "Академия", 2006. – С.304.
9. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика, 1991. – С.480.
10. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Политиздат, 1977. – С.304.
11. Давлетова А.И. Развитие лидерских качеств студентов педагогического вуза. – М.: Москва, 2007. – С.185.
12. Морозов И.Е. Развитие лидерских качеств у студентов в процессе вузовского обучения. – М.: Москва, 2006. – С.170.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.